

Sygnatura akt VI Ka 982/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **18 listopada 2016** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Marcin Mierz

Sędziowie SSO Marcin Schoenborn

SSO Grzegorz Kiepura (spr.)

Protokolant Aleksandra Studniarz

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2016 r.

przy udziale Przemysława Górskiego

Prokuratora Prokuratury Rejonowej G. w G.

sprawy **1. W. P. ur. (...) w Z.,**

syna Z. i Z.

oskarżonego z art. 271§1 i 3 kk

2. G. K. ur. (...) w O.,

syna S. i T.

oskarżonego z art. 273 kk w zw. z art. 12 kk

3. A. W. ur. (...) w Z.,

córki H. i L.

oskarżonej z art. 273 kk w zw. z art. 12 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 13 czerwca 2016 r. sygnatura akt IX K 1964/13

na mocy art. 437 kpk i art. 438 kpk

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

VI Ka 982/16

UZASADNIENIE

W. P. został oskarżony o to, że:

1) w dniu 24.10.2011 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczyl nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym oskarżonemu G. K., które w/w przedkładał w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 324/10 i IX K 487/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego G. K. nie miał ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mógł bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk;

2) w dniu 20.01.2012 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczyl nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym oskarżonemu G. K., które w/w przedkładał w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 324/10 i IX K 487/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego G. K. nie miał ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mógł bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk;

3) w dniu 5.03.2012 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczyl nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym oskarżonemu G. K., które w/w przedkładał w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 324/10 i IX K 487/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego G. K. nie miał ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mógł bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk;

4) w dniu 21.03.2012 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczyl nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym oskarżonemu G. K., które w/w przedkładał w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 324/10 i IX K 487/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego G. K. nie miał ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mógł bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk;

5) w dniu 11.06.2011 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczyl nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym oskarżonemu G. K., które w/w przedkładał w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 324/10 i IX K 487/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego G. K. nie miał ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mógł bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk;

6) w dniu 20.09.2012 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczył nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym oskarżonemu G. K., które w/w przedkładał w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 324/10 i IX K 487/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego G. K. nie miał ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mógł bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk;

7) w dniu 15.11.2012 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczył nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym A. W., które w/w przedłożyła w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 89/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego A. W. nie miała ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mogła bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk;

8) w dniu 21.01.2013 r. w Z. i w G., będąc osobą uprawnioną lekarzem sądowym specjalistą chorób wewnętrznych, działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, pobierając podczas wizyt lekarskich w (...) Sp. z o.o. w Z. Poradni Ogólnej opłaty w kwocie ok. 100 zł, poświadczył nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne, wystawiając zaświadczenie lekarskie nr (...) o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym A. W., które w/w przedłożyła w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 89/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego A. W. nie miała ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mogła bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 271 § 1 i 3 kk.

G. K. został oskarżony o to, że w dniach 24.10.2011 r., 20.01.2012 r., 5.03.2012 r., 21.03.2012 r., 11.06.2012 r., 20.09.2012 r. w G. w wykonaniu z góry powziętego zamiaru używał poświadczeń nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne zaświadczeń lekarskich o numerach (...), (...), (...), (...), (...) wystawionych przez lekarza sądowego W. P. o niezdolności do udziału w posiedzeniu sądowym, które przedłożył w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. akt IX K 324/10 i IX K 487/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego w/w nie miał ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych, czyli mógł bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 273 kk w zw. z art. 12 kk.

A. W. została oskarżona o to, że od dnia 15.11.2012 r. do dnia 21.01.2013 r. w G., działając z góry powziętym zamiarem używała poświadczeń nieprawdę co do okoliczności mających znaczenie prawne zaświadczeń lekarskich o numerach (...) i (...), wystawionych przez lekarza sądowego W. P. o niezdolności do udziału w postępowaniu sądowym, które podłożyła w związku z toczącą się przed Sądem Rejonowym w Gliwicach sprawą oznaczoną sygn. IX K 89/12, w przypadku gdy przez cały okres wystawiania druku zaświadczenia lekarskiego w/w nie miała ewidentnych przeciwwskazań medycznych do uczestnictwa w czynnościach procesowych czyli mogła bez żadnego zagrożenia dla swojego życia czy zdrowia, jak również bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych uczestniczyć w czynnościach procesowych, tj. o czyn z art. 273 kk w zw. z art. 12 kk.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Gliwicach z dnia 13.06.2016 r. oskarżeni W. P., G. K. i A. W. zostali uniewinnieni od popełnienia zarzucanych im czynów.

Apelację od tego wyroku wywiódł prokurator, który zaskarżył orzeczenie w całości zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę, który mógł mieć wpływ na jego treść, polegający na nietrafnym przyjęciu, że oskarżeni nie dopuścili się popełnienia zarzucanych im przestępstw, podczas gdy prawidłowa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, w tym głównie opinii biegłych z zakresu medycyny oraz dokumentacji medycznej oskarżonych G. K. i A. W. prowadzi do wniosku przeciwnego.

W oparciu o podniesiony zarzut prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Apelacja okazała się zasadna o tyle, że w wyniku jej wniesienia zaskarżony wyrok należało uchylić i przekazać sprawę sądowi rejonowemu do ponownego rozpoznania. Orzeczenie sądu pierwszej instancji o uniewinnieniu oskarżonych od popełnienia zarzucanych im czynów było co najmniej przedwczesne, nie zostało bowiem poprzedzone wszechstronną i wnikliwą oceną zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłych oraz dokumentacji medycznej oskarżonych G. K. i A. W..

Trudno zgodzić się z tezą sformułowaną w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, że jedyną sytuacją, w której lekarz sądowy poświadczyłby nieprawdę jest wydanie zaświadczenia o niezdolności do udziału w czynnościach procesowych, kiedy pacjent jest zupełnie zdrowy, nie zgłasza żadnych dolegliwości i przekonuje lekarza do jego wydania z innych, pozazdrowotnych względów. Rola lekarza sądowego polega właśnie na tym, aby kierując się przeprowadzonymi przez siebie badaniami oraz analizą dostępnej dokumentacji medycznej, z uwzględnieniem wiedzy i doświadczenia zawodowego, miarodajnie stwierdzić, czy dolegliwości zdrowotne zgłaszane przez uczestnika postępowania, uniemożliwiają jego udział w czynnościach procesowych. Wypowiedź lekarza sądowego w tej kwestii nie może być dowolna i sprowadzać się do potwierdzenia czasowej niezdolności do pracy, wynikającej z wystawionych na drukach ZUS – ZLA zaświadczeń. Nie każda niezdolność do pracy powoduje niemożność udziału w rozpoznaniu, zwłaszcza w sytuacji, gdy ze zwolnienia lekarskiego wynika, że pacjent może chodzić. Gdyby ustawodawca uznał, że dla usprawiedliwienia nieobecności na rozprawie wystarczające byłoby przedstawienie przez uczestnika postępowania druku ZUS – ZLA, stwierdzającego niezdolność do pracy, nie powoływałby instytucji lekarza sądowego.

Odpowiedzialność karna lekarza sądowego za przestępstwo fałszu intelektualnego dotyczy niewątpliwie poświadczenia faktów, które podlegają weryfikacji z punktu widzenia ich prawdziwości. Zaświadczenie lekarskie może być dotknięte fałszem intelektualnym nie tylko wówczas, gdy potwierdza niezgodnie z prawdą stan zdrowia pacjenta, ale również inne okoliczności mające znaczenie prawne, np. fakt osobistego zbadania pacjenta, czy też zapoznanie się z dokumentacją medyczną z jego leczenia.

Zgodnie z art. 11 ustawy z dnia 15.06.2007 r. o lekarzu sądowym lekarz sądowy wystawia zaświadczenie po uprzednim osobistym zbadaniu uczestnika postępowania i po zapoznaniu się z dostępną dokumentacją medyczną. Nie może ulegać wątpliwości, że badanie to powinno być dostosowane do rodzaju schorzenia jakie zgłasza pacjent. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby przedmiotem rozważań sądu była prawidłowość badań przeprowadzonych przez oskarżonego W. P., czy były to badania adekwatne do dolegliwości sygnalizowanych przez G. K. i A. W. i wystarczały do wystawienia zaświadczeń potwierdzających ich niezdolność do stawiennictwa na wezwanie sądu.

W myśl art. 14 ust. 1 cyt. wyżej ustawy uczestnik postępowania jest obowiązany przedstawić lekarzowi sądowemu posiadaną dokumentację z przebiegu leczenia, natomiast na podstawie art. 14 ust. 2 ustawy zakłady opieki zdrowotnej oraz lekarze udzielający świadczeń zdrowotnych są obowiązani niezwłocznie, na żądanie lekarza sądowego, udostępnić mu dokumentację medyczną z przebiegu leczenia osoby ubiegającej się o zaświadczenie. Jeśli więc osoba zgłaszająca się nie przedstawi takiej dokumentacji lekarz sądowy powinien wystąpić o jej przekazanie do właściwej placówki medycznej.

Przytoczone przepisy jasno określają jakich czynności powinien dokonać lekarz sądowy przed wydaniem zaświadczenia stwierdzającego niemożność stawiennictwa uczestników postępowania na wezwanie organu procesowego. Powinnością sądu było szczegółowe przeanalizowanie, czy przed wystawianiem poszczególnych zaświadczeń dla oskarżonych G. K. i A. W. oskarżony W. P. dopełnił tych obowiązków, tzn. czy przeprowadził odpowiednie (adekwatne) zbadanie pacjentów i czy zaznajomił się z dokumentacją medyczną z przebiegu ich leczenia. Druki ZUS – ZLA w sensie ścisłym nie dokumentują przebiegu leczenia, potwierdzają jedynie czasową niezdolność do pracy, która jednak nie może być utożsamiana z niezdolnością do udziału w rozprawie. Sąd nie ustalił, czy oskarżony W. P. dysponował wszystkimi niezbędnymi przesłankami upoważniającymi go do wydania zaświadczeń, że zgłaszające się do niego osoby są niezdolne do wzięcia udziału w rozprawie.

Podkreślenia wymaga, że opinie biegłych wydane w niniejszej sprawie są zbieżne i jednoznaczne. Wynika z nich, że oskarżeni G. K. i A. W. przez okres wystawiania zaświadczeń lekarskich przez oskarżonego W. P. – ujęty w akcie oskarżenia – byli zdolni do uczestnictwa w czynnościach procesowych bez przeciwwskazań czy ograniczeń zdrowotnych. Jak stwierdzili biegli T. W. i A. T. w przebiegu chorób, na które cierpiał G. K., tj. cukrzycy i nadciśnienia tętniczego, nie występowały żadne powikłania uniemożliwiające samodzielną egzystencję i normalne funkcjonowanie w życiu codziennym, ani odchylenia patologiczne uniemożliwiające udział w czynnościach procesowych, natomiast A. W. znajdowała się w trakcie diagnostyki, bez jakichkolwiek przeciwwskazań medycznych do udziału w czynnościach procesowych. Wnioski zawarte w opinii tych biegłych znalazły potwierdzenie w opinii biegłej J. W., która zaopiniowała, że oskarżony G. K. był zdolny do uczestnictwa w czynnościach procesowych przez cały okres przedkładania zaświadczeń lekarskich. W przebiegu cukrzycy, na którą cierpiał, nie występowały dekomensacje wymagające leczenia szpitalnego, a także powikłania, które ograniczałyby jego sprawność, natomiast stwierdzone nadciśnienie tętnicze, otyłość i zaburzenia gospodarki lipidowej, nie mają znaczenia z punktu widzenia zdolności do stawiennictwa w sądzie. Zaświadczenia wystawiane A. W. – poza okresem leczenia stomatologicznego – nie zawierają żadnych istotnych ograniczeń i odchyżeń w jej stanie zdrowia, o czym świadczy analiza zapisów w kartotece lekarza rejonowego. W konkluzji biegła stwierdziła, że oskarżeni G. K. i A. W. mogli brać udział w czynnościach procesowych w datach wystawienia zaświadczeń lekarskich.

W świetle tych opinii, ustalenie sądu, że oskarżony W. P. nie poświadczył nieprawdy w wystawionych przez siebie zaświadczeniach lekarskich, jawi się jako przedwczesne. Sąd nie wyjaśnił na podstawie jakich przesłanek doszedł do przekonania, że zaświadczenia wydane przez oskarżonego W. P. poświadczały rzeczywisty stan rzeczy, tj. taki stan chorobowy zgłaszających się do niego osób, który uniemożliwiał ich stawiennictwo na rozprawie. Rzetelność zaświadczenia wystawionego przez lekarza sądowego podlega weryfikacji z punktu widzenia wiedzy medycznej. Biegli wydający opinie w niniejszej sprawie weryfikacji takiej dokonali i jak dotąd nie ujawniły się okoliczności wskazujące, że ich wnioski były błędne. Jeśli lekarz sądowy nie przeprowadził stosownych, wymaganych w danych okolicznościach badań, bądź też nie zapoznał się z dokumentacją z przebiegu leczenia osoby ubiegającej się o wydanie zaświadczenia, to należałoby uznać, iż co najmniej godził się, że wystawione przez niego zaświadczenie o niemożności stawiennictwa osoby badanej na rozprawie, nie będzie odpowiadało rzeczywistemu stanowi zdrowia pacjenta.

Przytoczone wyżej okoliczności nie były przedmiotem rozważań sądu rejonowego, a zatem ustalenia faktyczne w tym zakresie należało uznać za niepełne, co zadecydowało o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Ponownie rozpoznając sprawę sąd rejonowy ustali, czy przed wydaniem zaświadczeń oskarżony W. P. dopełnił wszystkich czynności wymaganych przez ustawę z dnia 15.06.2007 r. o lekarzu sądowym, a w szczególności czy przeprowadził osobiste zbadanie oskarżonych G. K. i A. W. w sposób odpowiadający zgłaszanym przez nich dolegliwościom, czy zapoznał się z dokumentacją medyczną z przebiegu ich leczenia, a jeśli tego zaniechał, to z jakich powodów. Ustalenia te pozwolą na stwierdzenie, czy wyniki przeprowadzonych badań i informacje zawarte w dokumentacji medycznej uzasadniały – w świetle wiedzy medycznej – wystawienie zaświadczeń potwierdzających niemożność stawiennictwa G. K. i A. W. na rozprawę z powodów zdrowotnych. Dokonując tych ustaleń sąd będzie się posiłkował dotychczas wydanymi opiniami biegłych a w razie potrzeby dopuści dowód z opinii innego biegłego.

Z tych względów orzeczono jak w części dyspozytywnej wyroku.